

Odpustit není zapomenout

Odpustit neznamena zapomenout, protože zapomenout znamená neodpustit, ale křivdu prostě jen smazat, případně popřít (což ale zároveň již znamená tak docela a naprosto nezapomenout). Odpustit neznamena zapomenout, ale přijmout, takřka akceptovat, ale bez pocitu příkoří; a to není zejména v některých případech samozřejmé. Zejména to není samozřejmé pro sdílenou paměť, neboť je velice nesnadné sdílet přijetí bez pocitu příkoří, který je nesmírně nakažlivý a šíří se od jednoho k druhým takřka nekontrolovatelně. Obvinít, ba dokonce si vinu druhého jen uvědomit bez hořkého pocitu příkoří minulých křivd, ať skutečných nebo dokonce jen zdánlivých. Je něco, čeho je schopen jen člověk svobodný – je to ‚fortitudo animi‘, statečnost a síla ducha. ‚Duch‘ pocitem křivdy trpí, a je zejména poškozován a deformován, je své svobody zbavován, je o ni olupován a děje se mu násilí. Proto zapomenutí není a nemůže být řešením – pocit křivdy se kdykoli může vrátit a obnovit, stát se dokonce mocnějším a škodlivějším. ‚Duch‘ má v pocitu křivdy naklíčeno k chorobě, někdy velmi obtížně léčitelné. Zejména v případě sdíleného pocitu křivdy jde o nebezpečnou sedimentaci zlého pocitu v podobu dějinné křivdy. V takovém případě neplatí vůbec jakékoli pouhé zapomenutí. Běda národům, které si z naprostého nepochopení snaží posilovat vědomí své identity připomínáním minulých křivd způsobených těmi „druhými“; je to nepochybné znamení prohry, a tedy další újmy. Ke sporům, a dokonce válkám, vždy docházelo a asi i nadále docházet bude, ale dokud si ti, co prohráli, svou prohru (nebo třeba jen historickou opožděnost) nepřiznají a budou ji chápat jako křivdu ze strany vítězů (nebo rychlejších), budou tak jen kladeny další a nové překážky k „míru“. Křivdy je třeba zbavit této nebezpečnosti, a to i tam (někdy zejména tam), kde je jen o křivdy zdánlivé, jako křivdy pocítované a pak tradované. Prohry je zkrátka třeba brát sportovně (pokud možno), i když to je někdy velmi nesnadné.

(Praha, 190331-2.)